

Een educatief sterk en actief archief

Beleidsplan educatie 2005-2008 Historisch Centrum Overijssel

1 Inleiding

- Het verleden als cultureel kapitaal
- Landelijke ontwikkelingen
- Vraag vanuit het onderwijs
- Educatieve missie

2 Historisch Centrum Overijssel: geschiedenis beleven

- Veelzijdige collectie
- Veelbelovende nieuwbouw
- Historische informatiepunten in regionale bibliotheken
- Het Web

3 Erfgoededucatie en archieven

- Cultureel erfgoed
- Cultureel erfgoed in het onderwijs
- Erfgoededucatie
- Aantrekkelijk maar weerbarstig
- Archiefbronnen als historische getuigenis
- Scholen stellen HCO voor uitdagingen

4 Leren in het Historisch Centrum Overijssel

- Ongedwongen ontdekken
- Samenhang met onderwijscurriculum
- Constructivisme als uitgangspunt
- Doorlopende archivale leerlijnen

5 Doelstellingen en speerpunten 2005-2008

- Educatieve doelstellingen

- 1 Educatief bereik
- 2 Bewustwording
- 3 Levenslang levende geschiedenis

- Speerpunten educatief beleid 2005-2008

- 1 Archivale leerlijn voor leerlingen in Zwolle
- 2 Archivale leerlijn voor leerlingen buiten Zwolle
- 3 Kwaliteitsverbetering educatie Historisch Centrum Overijssel
- 4 Imagoverbetering educatie Historisch Centrum Overijssel en drempel verlagen
- 5 Inkomstenvermeerdering

6 Concretisering speerpunten

1 Inleiding

'Cultuur en geschiedenis horen thuis in het hart van het onderwijs.' Het Historisch Centrum Overijssel (HCO) onderschrijft deze stelling van harte. Sinds 2005 ziet het HCO daarom educatie in onderwijsverband als basistaak. Met deze brochure presenteert het HCO haar nieuwe strategische en beleidsmatige aanpak van erfgoededucatie.

Het verleden als cultureel kapitaal

Kinderen en jongeren bewust maken van het verleden kan bij uitstek in het HCO. De hier bewaarde collecties weerspiegelen het verleden van stad en regio. Bovendien wordt dit verleden in het archief concreet en tastbaar en leren kinderen en jongeren dat hier hun cultureel kapitaal ligt. Het HCO wil dat verleden voor én in samenwerking met het onderwijs en andere partners tot leven brengen.

Landelijke ontwikkelingen

De keuze voor het onderwijs als doelgroep hangt samen met landelijke ontwikkelingen. Verbreden van het publieksbereik bij culturele instellingen is sinds 1999 een speerpunt binnen het cultuurbeleid. Via het project *Cultuur en school* van het ministerie van OCenW stimuleert de overheid de aandacht voor kinderen en jongeren voor kunst en erfgoed. 'Archieven maken een bijzonder onderdeel van ons cultureel vermogen uit', onderschreef toenmalig Staatssecretaris Rick van der Ploeg. Vermogen dat voor een breed publiek kosteloos ter beschikking moet worden gesteld. Via *Cultuur en school* en eveneens via het *Actieplan Cultuurbereik* komen sinds 2000 extra gelden vrij als stimulans om kinderen en jongeren meer in contact te brengen met kunst en erfgoed.

Vraag vanuit het onderwijs

Ook vanuit het onderwijs groeit de belangstelling voor het archief. Historische bronnen en archiefonderzoek blijken goed aan te sluiten bij de nieuwe ideeën over het verwerven van studie- en vakvaardigheden, het zelfstandig leren in de Basisvorming (Bavo) en de Tweede Fase en de aandacht voor omgevingsonderwijs. Daarnaast bevordert de landelijke overheid de vraag vanuit de scholen extra met de cultuurvouchers, de ckv-bonnen en de gelden voor flankerend beleid primair onderwijs.

Educatieve missie

Gedreven door deze ontwikkelingen en door de rijkdom van de Zwolse en Overijsselse archiefbronnen ziet het HCO talrijke kansen met de volgende educatieve missie:

[TEKSTINZET:]

Educatieve missie HCO

Het Historisch Centrum Overijssel wil met gebruikmaking van haar collecties stimuleren dat leerlingen zich bewust worden van heden en verleden in Overijssel. Bij ons opent het verleden zich als een schatkist vol bronnen waar geschiedenis levend en tastbaar aanwezig is.

2

Historisch Centrum Overijssel: geschiedenis beleven

De keuze voor een beleidsmatige aanpak van erfgoededucatie hangt samen met de recente ontwikkelingen die het HCO doormaakt. Het HCO ziet het verleden niet meer als een stuk antiek dat mooi opgepoetst in een vitrinekast staat, maar, zoals de historicus Geyl het uitdrukte, als 'medespeler'. In het nieuwe HCO wordt geschiedenis als een levend instrument in onze samenleving gepresenteerd. Door de geschiedenis te laten beleven wil het HCO de identiteit van stad en regio versterken en de verbondenheid van de Overijsselaar met zijn leefomgeving intensiveren.

Veelzijdige collectie

Het HCO omvat sinds 2000 het gemeentearchief van Zwolle en het rijksarchief van Overijssel. Het Historisch Centrum Overijssel is een historisch informatiecentrum in de breedste zin van het woord. Het grootste deel van de collectie bestaat uit ruim 16 strekkende kilometer archieven. Deze archieven stammen uit de twaalfde tot en met de twintigste eeuw en zijn afkomstig van overheidsinstellingen in Zwolle en Overijssel, zoals het stadsbestuur van Zwolle, het provinciaal bestuur, de rechtbanken, notarissen, het kadaster, de waterstaat en de belastingen. Maar ook de voor stamboomonderzoek zo belangrijke registers van de burgerlijke stand (1811-1942), en de daaraan voorafgaande doop-, trouw-, en begraafboeken. Behalve de overheid hebben ook enkele honderden bedrijven, landbouwcoöperaties, vakbonden, kerken, families en maatschappelijke verenigingen hun archieven in bewaring gegeven, van de Koninklijke Textiel Fabrieken Nijverdal-ten Cate en Huisarchief De Berg tot PEC Zwolle en de hervormde gemeente Zwolle. Daarnaast bezit het HCO ruim 170.000 oude kaarten, plattegronden, tekeningen, foto's en films van Zwolle en andere Overijsselse dorpen en steden, haar inwoners, het dagelijkse leven en historische gebeurtenissen. De bibliotheek ten slotte telt ruim 60.000, deels zeldzame, boeken en tijdschriften op het gebied van de Overijsselse en Zwolse geschiedenis, de archiefwetenschap en de genealogie.

Veelbelovende nieuwbouw

In 2006 zal de nieuwbouw gereed zijn, die zal bestaan uit een multifunctionele 'Geschiedenishal', die een documentatiecentrum, studiezalen, de geschiedeniswinkel, het auditorium en tentoonstellingen - en audiovisuele ruimtes omvat. Het HCO zal deze nieuwbouw benutten om geschiedenis letterlijk in 'beeld' te brengen. Met het nieuwe gebouw heeft het Historisch Centrum Overijssel een sterk educatief middel in handen, doordat er groepen leerlingen kunnen worden ontvangen en kunnen werken. Er kunnen zelfs bronnen worden aangeboden die de leerlingen op het lijf gesneden zijn, dankzij beeld en geluid. Bovenal is de Geschiedenishal een vriendelijke binnenkomer voor de leerlingen: geen afstandelijk kaal en streng gebouw maar een ruimte die geschiedenis ademt.

Historische informatiepunten in regionale bibliotheken

Daarnaast zal de afdeling educatie de historische informatiepunten in de regionale bibliotheken benutten. Een historisch informatiepunt is een vaste plek in de openbare bibliotheek waarin de eigen collectie lokale of streekgeschiedenis is opgesteld en actuele informatie over historische activiteiten wordt verstrekt. Een wisselvitrine en een doorlopende presentatie tonen de bibliotheekgebruiker op plezierige wijze het verleden. Het grote voordeel is dat bibliotheken laagdrempelige instellingen zijn waar scholen en leerlingen al bekend mee zijn.

Het Web

ICT biedt veel mogelijkheden om de educatieve doelstellingen van het HCO te realiseren. Internet (en dan vooral de digitale didactiek) begint als leermiddel binnen de erfgoededucatie aan een langzame opmars. Het voordeel is dat *streetwise* en *schoolwise* hier met elkaar verbonden kunnen

worden tot een sterk middel . Daarnaast kunnen via de digitale snelweg veel meer leerlingen leren met de collectie van het HCO. Het HCO zal via de website leerlingen dan ook de kans geven niet alleen kennis te maken met archiefbronnen maar ook inspireren tot leren. Dit zal gebeuren door aantrekkelijke educatieve sites rond de eigen collectie te ontwerpen.

3 Erfgoededucatie en archieven

Wetenschappers, amateur-onderzoekers, schrijvers, journalisten en andere geïnteresseerden weten het archief al jaren te vinden. Momenteel ontdekt ook het onderwijs de mogelijkheden van het archief. Erfgoededucatie wint terrein in de archiefwereld.

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed wordt geïnterpreteerd als materiële en immateriële overblijfselen uit het verleden waarvan een samenleving het van belang vindt ze te bewaren voor heden en toekomst. Die overblijfselen zijn onder andere museale objecten, monumenten, archeologische vondsten en de collecties van archieven. In archieven vinden we handgeschreven, gedrukte en digitale bronnen zoals collecties van landkaarten, die informatie geven over de bebouwing en inrichting van het landschap, geluidsbronnen, foto's en films.

Cultureel erfgoed in het onderwijs

Het ligt voor de hand om cultureel erfgoed in het onderwijs te gebruiken: het is dichtbij, het is echt en het heeft voor leerlingen betekenis omdat het voorkomt in de wereld om hen heen. Juist daarom activeert en motiveert erfgoed en kan het een middel zijn in een effectief leerproces. Bovendien draagt het gebruik van erfgoed in de les bij aan het verwerven van essentiële vaardigheden op het vlak van het verzamelen en verwerken van informatie en sluit daarmee aan bij kerndoelen en eindtermen van het onderwijs. Erfgoed kan worden ingezet als doel en middel in de les en onderdelen van vrijwel alle vakken zijn te vervangen door erfgoedopdrachten in de eigen omgeving.

Erfgoededucatie

Als we cultureel erfgoed inzetten in het onderwijs spreken we van erfgoededucatie. Educatie omdat we met de inzet van erfgoed in het onderwijs meer willen bereiken dan alleen een bijdrage aan interessant onderwijs. Het doel van alle vormen van educatie is immers dat mensen anders leren denken en handelen en keuzes leren maken. Een ander gedrag moet leiden tot een veranderde samenleving, tot een wereld waarin ook mensen elders en mensen in de toekomst een waardevol bestaan kunnen hebben. De termen duurzaam en zorgzaam geven aan waarnaar alle vormen van educaties streven. Het belangrijkste is dat mensen keuzes maken op grond van voldoende verwondering, respect en informatie en vervolgens ook hierna gaan handelen.

TEKST INZET

Erfgoededucatie wil tot stand brengen dat:

- leerlingen leren kijken naar het cultureel erfgoed in hun omgeving en zich hierover verwonderen;
- kennis en inzicht verwerven over de historische context van hun omgeving;
- respect krijgen voor het cultureel erfgoed in hun omgeving;
- hun eigen denk- en leefwereld leren relativiseren door confrontatie met het verleden;
- leren open te staan voor andere culturen, opvattingen en overtuigingen (relatie met intercultureel onderwijs).

Aantrekkelijk maar weerbarstig

Het gebruik van archiefmateriaal is didactisch aantrekkelijk: historische bronnen zelf ervaren en onderzoeken leidt tot een grotere betrokkenheid en tot blijvende leereffecten bij leerlingen, is de ervaring. Voor een archief is aan de vraag vanuit het onderwijs echter niet zomaar te voldoen. Van een didactische meerwaarde van een archief boven een lesmethode is pas sprake als het archief ervoor kiest de geschiedenis via de bronnen te laten spreken. Bronnen zijn echter weerbarstig materiaal, het betreft immers ruw materiaal dat niet voor leerlingen bewerkt is. Elke bron of groep bronnen zal bovendien niet alleen gewaardeerd moeten worden op gebruik door verschillende groepen leerlingen, maar dient ook:

- de nieuwsgierigheid van de leerlingen op te wekken (denk aan persoonlijke documenten);
- waardevol te zijn voor het desbetreffende historisch onderzoek;
- leerlingen het gevoel geven dicht op de geschiedenis te zitten.

Archiefbronnen als historische getuigenis

Voor een belangrijk deel komt het gebruik van originele bronnen hieraan tegemoet. Het gaat immers om ruw materiaal. Hiermee heeft het archief een voorsprong op de gebruikte lesmethoden geschiedenis in de school. De bronnen afgedrukt in methodes zijn altijd bewerkt (verkort, vertaald, van commentaar voorzien) om voor leerlingen begrijpelijk te zijn. Daarnaast worden de bronnen niet op hun originele grootte afgebeeld omdat ze in het tekstuele ontwerp van het boek moeten passen. Een belangrijke krantenkop bijvoorbeeld is overtuigender als de leerling de hele voorpagina voor zich ziet. In een methode ziet hij echter alleen de kop en mist de context. Een meerwaarde van het leren in een archief is tevens dat het om materialen gaat die elders niet toegankelijk zijn.

Scholen stellen HCO voor uitdagingen

Het educatief werken vanuit en met authentieke bronnen stelt een archief voor grote uitdagingen en vereist veel professionaliteit. Veel docenten blijken een bezoek aan het archief (met name het depot) voor hun leerlingen een fysieke belevenis te vinden die elders niet plaats kan vinden. Daarnaast hebben ze belangstelling voor concrete projecten die op school worden aangeboden, en voor interactief materiaal. Reden hiervoor is dat het budget van scholen vaak niet toereikend is voor een bezoek aan het archief of dat de reistijd als belemmerend wordt ervaren. Voor het HCO dat de provincie als werkterrein heeft, betekent dit dat - wil zij voldoen aan de uitgangspunten dat erfgoededucatie in en over de eigen omgeving moet gaan - er materiaal moet worden ontwikkeld dat is toegesneden op de omgeving van de scholen. Daarnaast kan het HCO digitale didactiek (via internet) inzetten als leermiddel om aan de wens van docenten en leerlingen te voldoen. Zo wordt niet alleen de collectie binnen handbereik van de scholen gebracht, ook zullen *streetwise* en *schoolwise* hier met elkaar verbonden worden tot een sterk leermiddel.

4 Leren in het Historisch Centrum Overijssel

Geschiedenis is een vak op school. Het Historisch Centrum Overijssel benadrukt echter dat leren in een archief anders moet zijn dan op school: de optelsom geschiedenis en school en archief leidt allereerst tot beleving van het verleden en dan pas tot leren. Het HCO ziet het archief als een instituut dat geschiedenis levendig en tastbaar maakt, dat kinderen (en volwassenen) laat "spelen" met erfgoed op een wijze waarop het verleden zich als een schatkist met bronnen opent.

Ongedwongen ontdekken

Het is dus cruciaal hoe educatie plaatsvindt. Kinderen moeten op een aangename manier kennismaken met het archief en haar collecties, en (bij een bezoek) met een goed gevoel het archief uitgaan, ze moeten het leuk hebben gehad, een ervaring hebben opgedaan die ze lang met zich meedragen. Tenslotte zijn de leerlingen 'de archiefvormers van de toekomst'. Kinderen moeten op ongedwongen wijze het archief kunnen ontdekken, een onderwijs sfeer moet worden voorkomen.

Samenhang met onderwijscurriculum

Bij dit alles is samenhang van archiefeducatie met het onderwijscurriculum van groot belang. Want tenslotte draagt het archief wel bij aan het leren van kinderen. Kinderen leren iets als ze een deel van het aangeboden herkennen en kunnen plaatsen in een bredere context, anders krijgen ze er geen greep op. Het Historisch Centrum Overijssel is kortom geen verlengstuk van de school, maar kinderen leren er wel door te beleven en te ontdekken. Bij het ontwikkelen van diensten en producten voor het onderwijs zal daarom steeds voorop staan wat het leren in een (virtueel) archief onderscheidt van het leren in de klas, het leren uit een boek of het leren van de televisie/ nieuwe media.

Constructivisme als uitgangspunt

Deze opvattingen van een rijke leeromgeving sluiten aan bij de theoretische context van het constructivisme, een belangrijke uitingsvorm van de cognitieve leerpsychologie. Het constructivisme gaat van de veronderstelling uit dat de lerende de informatie die van buitenaf wordt aangeboden, niet rechtstreeks opneemt. De informatie wordt geïnterpreteerd, bewerkt en geassimileerd, in casu: geconstrueerd in samenhang met aanwezige voorkennis, vaardigheden, verwachtingen en behoeften. Het Historisch Centrum Overijssel zal bij het ontwerpen van onderwijs als uitgangspunt het constructivisme hanteren door het standpunt, de blikrichting en het referentiekader van de leerlingen als uitgangspunt te nemen.

Doorlopende archivale leerlijnen

Daarnaast is een tweede uitgangspunt het ontwikkelen van doorlopende archivale leerlijnen voor ieder kind in Overijssel. De idee is ons programma zo in te richten dat leerlingen drie keer kennismaken met het archief. Leerlingen zouden één keer in het primair onderwijs, en twee keer in het voortgezet onderwijs (onder- en bovenbouw) met het archief in de meest brede zin van het woord in aanraking moeten komen. Dat betekent dat leerlingen in Overijssel gedurende de verschillende fases van hun schoolloopbaan meerdere malen en op verschillende manieren kennis maken met verschillende aspecten van het archief. De kwaliteitsbeleving staat daarbij voorop.

5 Doelstellingen en speerpunten 2005-2008

Op basis van de hiervoor geschetste visie van het Historisch Centrum Overijssel op erfgoededucatie en na inventarisatie van de wensen en mogelijkheden rond educatie in Zwolle en de provincie Overijssel heeft het HCO doelstellingen geformuleerd voor de periode 2005-2008. Deze doelstellingen wil het HCO realiseren met behulp van een vijftal speerpunten.

Educatieve doelstellingen

1 • Educatief bereik

Het educatief bereik van het archief binnen Zwolle en Overijssel vergroten door innovatief en pro-actief optreden.

2 • Bewustwording

Leerlingen bekend maken met de rol en het belang van het Historisch Centrum Overijssel in de samenleving.

3 • Levenslang levende geschiedenis

Leerlingen uitnodigen en aanmoedigen om het Historisch Centrum Overijssel te beschouwen als een plek waar geschiedenis van stad en regio leeft, nu en in de toekomst. De basis daarvoor zijn doorlopende leerlijnen die ontwikkeld zullen worden.

Speerpunten educatief beleid 2005-2008

Het educatief beleid van het Historisch Centrum Overijssel kent de volgende speerpunten:

- 1 • ontwikkelen archivale leerlijn voor leerlingen in Zwolle;
- 2 • ontwikkelen archivale leerlijn voor leerlingen in de provincie Overijssel;
- 3 • kwaliteitsverbetering educatie Historisch Centrum Overijssel;
- 4 • imago educatie van het Historisch Centrum Overijssel verbeteren en drempel verlagen;
- 5 • inkomstenvermeerdering.

Archivale leerlijn in het Historisch Centrum Overijssel

Archieven zijn belangrijk voor een samenleving. Archiefcollecties spelen immers een rol in de identiteitsvorming van een samenleving. Zij voorzien ons van een collectief geheugen, inzicht in waar we vandaan komen en waar we nu staan. Juist om deze redenen zijn archieven ook van belang voor leerlingen. Kinderen die voor het eerst op relatief jonge leeftijd en daarna regelmatig kennis maken met de mogelijkheden van het archief zullen zich niet alleen nauwer betrokken voelen bij de samenleving en haar cultureel erfgoed, maar er waarschijnlijk ook meer zorg voor willen dragen. Om deze redenen kiest het Historisch Centrum Overijssel voor de doorlopende archivale leerlijn. Leerlingen krijgen de kans om minimaal drie keer kennis te maken met het archief. Alle keren staat het archief als bron voor leren centraal.

De archivale leerlijn zal minimaal drie onderdelen beslaan. Basisgedachte is dat iedere scholier driemaal in zijn schoolloopbaan op verschillende manieren met het archief zal kennismaken:

- de eerste keer zal dat gebeuren in groep 7 en 8 van de basisschool;
- de tweede keer op de leeftijd van 12-15 jaar (leerwegen vmbo; klas 1-3 havo/vwo);
- de derde keer in de bovenbouw vmbo en havo/vwo.

1 Leerlijn voor leerlingen in Zwolle

Het Historisch Centrum Overijssel kiest ervoor om voor leerlingen in Zwolle andere activiteiten te ontplooiën dan voor leerlingen van buiten Zwolle. Dat heeft twee redenen. Ten eerste begint identiteitsvorming bij de geschiedenis van eigen stad en streek. Een leerling uit Hengelo zal zich niet herkennen in een deel van de Zwolse geschiedenis. Ten tweede is er het probleem van de

locatie: geld en tijd vormen voor scholen van buiten Zwolle een belangrijk obstakel voor een fysiek bezoek aan het Historisch Centrum Overijssel.

Het Historisch Centrum Overijssel wil voor leerlingen uit Zwolle het nieuwe gebouw en de mogelijkheden ervan optimaal benutten. Concreet betekent dat dat huidige activiteiten worden voortgezet en nieuwe activiteiten worden opgestart (mede afhankelijk van de inkomstenvermeerdering):

- Leerlingen van basisscholen groep 7 en 8 bezoeken het archief. Omdat het de eerste keer is dat de leerlingen kennismaken met het archief zal de nadruk zal liggen op beleving van het verleden en het besef dat geschiedenis iedere dag gemaakt wordt. Voorlopige naam: *Ik word geschiedenis!*;
- Daarnaast zullen *De Huizendetectives Sherlock Homes* geprolongeerd worden voor de plus-leerlingen;
- In het kader van *Rondje Kunst* georganiseerd door de Muzerie blijven leerlingen in de leeftijd van 12-15 jaar kunst- en cultuurinstellingen, waaronder het Historisch Centrum Overijssel bezoeken;
- Specifiek voor het vak geschiedenis in de onderbouw van het vmbo en havo/vwo zal een website worden ontwikkeld met daaraan gekoppeld een bezoek aan het Historisch Centrum Overijssel. De site zal een interactief karakter krijgen;
- Leerlingen bovenbouw vmbo;havo en vwo die voor een sectorwerkstuk,praktische opdrachten en het profielwerkstuk een onderdeel van de geschiedenis van Zwolle en/of Overijssel willen onderzoeken kunnen individueel of met een kleine groep zich melden bij de balie van de Geschiedenishal. Daar liggen kant en klare opdrachten gereed voor praktische opdrachten en sectorwerkstukken en tips voor een profielwerkstuk.

2 Leerlijn voor leerlingen buiten Zwolle

Het Historisch Centrum Overijssel heeft ook een opdracht voor de hele provincie. Dat is in erfgoededucatief opzicht een uitdaging: erfgoededucatie heeft immers als natuurlijke component de eigen omgeving. Concreet betekent dat dat niet één product ontwikkeld moet worden, maar meerdere wil het Historisch Centrum Overijssel 'geschiedenis als maatschappelijke kracht die de identiteit van stad en regio versterkt' in het klaslokaal brengen.

De beschikbaarheid van materiaal dat toegesneden is op de omgeving van de school wordt bevorderd door het ontwikkelen van een algemeen stramien voor een onderwijsproject (het zogenaamde format) dat snel geschikt kan worden gemaakt voor de eigen omgeving. Daarnaast moet zeker daar waar het kan samenwerking worden gezocht met de zogenaamde Historische Informatiepunten (HIP's) en andere archieven in de provincie en gemeenten

De archivale leerlijn in de provincie zal ook minimaal drie onderdelen beslaan. De basisgedachte is dat iedere scholier driemaal in zijn schoolloopbaan op verschillende manieren met het archief zal kennismaken:

- Leerlingen van groep 7 en 8 van de basisschool werken aan opdrachten over het belang van een archief (beheer en behoud) en wat het HCO hen kan leren over hun eigen omgeving. De vormgeving van deze opdracht kan het best in de vorm van een leskist inclusief docentenhandleiding. In deze vorm is 70% van de inhoud geldend voor alle leerlingen en 30% specifiek voor de eigen omgeving. Doe- opdrachten zoals het zelf maken van perkament maken hier onderdeel vanuit;
- Specifiek voor het vak geschiedenis in het vmbo en havo/vwo zal een CDrom worden ontwikkeld met bronmateriaal en opdrachten die leerlingen aansporen in hun eigen omgeving onderzoek te doen en de resultaten te verwerken in creatieve multi-media opdrachten;
- Voor het sectorwerkstuk in de bovenbouw vmbo zal getracht worden een format te maken over een hen aansprekend onderwerp;
- Voor leerlingen in havo 4 en vwo 5 is het niet meer nodig om een onderwerp specifiek gericht op de eigen omgeving te kiezen, zij zijn ouder, weten meer van geschiedenis en kunnen hun eigen geschiedenis en die van Overijssel al beter plaatsen. Daarom kunnen we hier volstaan met onderwerpen voor de hele leerlingenpopulatie. Onderwerpen die meer voor de geschiedenis van Overijssel van belang zijn dan voor de eigen streek (textielnijverheid, de Hanzesteden etc).

3 Kwaliteitsverbetering educatie Historisch Centrum Overijssel

Educatie in het Historisch Centrum Overijssel moet volwassen en professioneel worden. Daarom:

- sluit het educatief materiaal aan bij eindtermen en kerndoelen van het onderwijs;
- wordt educatief materiaal altijd ontwikkeld in overleg met de doelgroep (docenten);
- wordt educatief materiaal regelmatig geëvalueerd;
- wordt het educatieve materiaal professioneel vormgegeven.

Concretisering:

- Klankbordgroepen instellen rond de te ontwikkelen producten van de archivale leerlijn ;
- Ontwikkeling van een evaluatiemodel;
- Ontwikkeling van een educatief logo voor het HCO.

4 Imagoverbetering educatie Historisch Centrum Overijssel en drempel verlagen

Docenten en leerlingen in Zwolle en Overijssel moeten het Historisch Centrum Overijssel beschouwen als een goede partner in het leren. Daartoe moet het HCO niet alleen kwalitatief goed educatieve producten afleveren maar ook aan haar imago werken door een gericht marketingbeleid. Activiteiten van een gericht marketingbeleid:

- de website van het HCO ook voor leerlingen in verschillende leeftijdsgroepen interessant maken (tijdperk gekoppeld aan kerndoelen en eindtermen; leuke 'weetjes'; voor zich zelf sprekende bronnen; een spelletje etc);
- een (digitale) nieuwsbrief voor docenten met daarin de mogelijkheden die het HCO biedt om hun lessen te verrijken en te verdiepen.

Concretisering:

- een format ontwikkelen voor een nieuwsbrief die voor het eerst verschijnt bij de opening van het gebouw;
- digitale gegevens over docenten verzamelen;
- website opzet maken.

5 Inkomstenvermeerdering

Een culturele instelling die zichzelf serieus neemt op educatief gebied, zal naast formatie ook geld moeten hebben om (digitale) projecten te ontwikkelen en uit te voeren. Daarom zal het HCO

- projectaanvragen bij de derde geldstroom indienen (Mondriaan Stichting; Prins Bernhard Fonds; VSB fonds; provincie etc.);
- aanhaken bij landelijke pilotprojecten (hiervoor is vaak een kleine eigen inbreng vereist);
- gebruik maken van elders ontwikkelde formats;
- innen van cultuurvouchers voor te verlenen diensten aan scholen;
- inzetten van studenten die studeren aan de lerarenopleiding geschiedenis (tweede -en eerstegraads) voor zoeken archiefstukken, maken van opdrachten etc..

6 Tijdschema Educatie Actieplan

In 2008 wil het Historisch Centrum Overijssel de in hoofdstuk 5 genoemde speerpunten geconcretiseerd hebben. Daarbij wordt uitgegaan van een aantal stappen in de tijd. De keuze hiervoor is ingegeven door de huidige en toekomstige mogelijkheden van het Historisch Centrum Overijssel

1.ontwikkelen archivale leerlijn voor leerlingen in Zwolle

Stap 1: Professionaliseren van de huidige situatie, schooljaar 2005-2006

- professionaliseren van de *Huizendetectives Sherlock Homes*
- professionaliseren van *Rondje Kunst*

Stap 2: Primair Onderwijs

- ontwikkelen archieflessen, 2005-2006
- uitvoeren eerste test met scholen 2006-2007
- operationeel, jaar 2007-2008

Stap 3 : Bavo en onderbouw VMBO

- ontwikkelen website 2006-2007
- uitvoeren eerste test met scholen 2007-2008
- operationeel, jaar 2008-2009

Stap 4: Bovenbouw VMBO; Havo en VWO

- ontwikkelen 2 praktische opdrachten Havo/VWO 2007-2008
- ontwikkelen profielwerkstuk Havo/VWO 2008-2009
- ontwikkelen sectorwerkstuk 2008-2009

2. ontwikkelen archivale leerlijn voor leerlingen in de provincie Overijssel

Stap 1: Primair Onderwijs

- ontwikkelen lessen, 2006-2007
- uitvoeren eerste test met scholen 2006-2007
- operationeel, jaar 2007-2008

Stap 2 : Bavo en onderbouw VMBO

- ontwikkelen Cdrom 2006-2007
- uitvoeren eerste test met scholen 2007-2008
- operationeel, jaar 2008-2009

Stap 3: Bovenbouw VMBO; Havo en VWO

- ontwikkelen 2 praktische opdrachten Havo/VWO 2007-2008
- ontwikkelen profielwerkstuk Havo/VWO 2008-2009
- ontwikkelen sectorwerkstuk 2008-2009

3. kwaliteitsverbetering educatie Historisch Centrum Overijssel

4. imago educatie van het Historisch Centrum Overijssel verbeteren en drempel verlagen

Stap 1: nieuwsbrief en website

- ontwikkeling 2005-2006
- operationeel 2006-2007

Stap 2: opzetten en deelnemen aan onderwijs- en educatieve netwerken

- contacten leggen 2005-2006
- operationeel 2006-2007

5. inkomstenvermeerdering

- bovenstaande projecten ondersteunen met behulp van derde geldstroom
- aanhaken op projecten die zich aandienen

Tot slot

Het Historisch Centrum Overijssel zal de komende jaren een actief educatief beleid voeren met als doel meer leerlingen in contact brengen met de door ons beheerde collecties.

Zoveel mogelijk zullen wij docenten van alle vormen van onderwijs en collega- erfgoedinstellingen betrekken bij de ontwikkeling van goed en aansprekend materiaal.

Als U vragen heeft over deze brochure en over ons educatieve werk kunt U altijd bellen of mailen naar het Historisch centrum Overijssel (zie de colofon).

Colofon

Voor dit beleidsplan is gebruik gemaakt van bronnen uit de collecties onder beheer van het Historisch Centrum Overijssel.

Tekst

Tineke de Danschutter

Eindredactie

Annemoon van Hemel

Vormgeving

Frank de Wit

Druk

Voor meer informatie

Historisch Centrum Overijssel

Tineke de Danschutter

Postbus 1510

8001 BM Zwolle

038-4266300

info@hcov.nl

copyright Historisch Centrum Overijssel, september 2005